

עֲבֹדְךָ הָיָה יָרָא אֶת ה', דְּוֹנָאֵי הַכִּיר בּוּ אֱלִישָׁע מֵאוֹתָהּ
שָׁעָה.

צִעֲקָה אֶל אֱלִישָׁע. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שָׁמַת עוֹבְדֵיהוּ, מֵת אַחָאָב.
וּמִלְךְ יְהוֹרָם בָּא לְקַחַת אֶת שְׁנֵי יְלָדָיו. מָה עָשִׂתָּה.
הֲלָכָה גּוֹעָה וְצוֹעֲקָת וּבּוֹכָה לְבֵית הַקְּבָרוֹת. עֲמָדָה עַל קְבָרוֹ
וְצִעֲקָה, יָרָא אֱלֹהִים, כֶּךָ וְכֶךָ עוֹשִׂים לִיתּוּמִיָּד.

אָמְרוּ לִיָּה לְעוֹבְדֵיהוּ, הֲרִי אַתְתָּךְ עוֹמְדָת וְצוֹעֲקָת וּבּוֹכָה עַל
קְבָרֶךָ. מָה עָשִׂתָּה. הֲלֶךְ לּוֹ אֵצֶל חֲזַקְיָהוּ, אָמַר לִיָּה דְבִי
בְּעוֹלָם הַזֶּה. הֲלֶךְ לּוֹ אֵצֶל הָאֲבוֹת, אָמַר כֶּךָ וְכֶךָ יֵשׁ לִי.
אָמְרוּ לּוֹ, כִּבְר שְׁמַעְנוּ צִעֲקוֹתֶיךָ, לֶךְ אֵצֶל אֱלִישָׁע הַנְּבִיא.
אֲדַהְכִּי, חֲזַרְה גּוֹעָה וְצוֹעֲקָת עַל קְבָרוֹ, אָמַר לָהּ אֵי עֲנִיָּיָה,
לְכִי אֵצֶל אֱלִישָׁע, וְהוּא יִתֵּן לָךְ עֲצָה. מִיָּד הֲלָכָה
אֵצֶל אֱלִישָׁע.

אָמַר רַבִּי, בֵּא וּרְאֵה הֵיאֵךְ מְסַפְרִים הַמֵּתִים בְּקְבָרוֹתָם זֶה
עִם זֶה, וְהֵלֵא נַפְשׁוֹתָם בְּמָקוֹם אַחֵר עוֹמְדָת. (תהלים כה)
סוּד ה' לִירָאֵיו וְכוּ'. גִּזְדָּמָן לִיָּה רַבִּי בּוֹן, אָמַר, קִשְׂיָא הָכִי
קִיּוּמָא, וְהַשְׁתָּא מְלָה בְתַרִּין, מִשְׁתַּוְקָא לָא כְלוּם.

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) נַפְשֵׁי אֲוִיתָךְ בְּלִילָה אַף רוּחֵי בְּקַרְבֵי
אַשְׁחַרְךָ. נַפְשֵׁי אֲוִיתָךְ, תְּרִין קַטְרִין טְבִין יְהִיב הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּבַר נֶשׁ, לְשִׁמְשָׁא בְּהַאי עֲלָמָא, וְאִינּוֹן נַפְשָׁא
וְרוּחָא. נַפְשׁ, לְקִיּוּמָא דְגּוּפָא, בְּמַעֲוֹת דִּיתְעַר מִנִּיה. רוּחַ,
לְאִיתְעָרָא לִיָּה בְּאוֹרֵייתָא, וְלֹאֲנַהֲגָא לִיָּה בְּהַאי עֲלָמָא. וְאִי

זָכוּ נֶפֶשׁ בְּמַצּוֹת, וְרוּחַ לְאַתְעֶסְקָא בְּאוֹרֵייתָא. כְּדִין נִחְתּוּ
עֲלֵיהּ רַבּוּ יִתִּיר מְלַעֲיָלָא, כְּפּוּם אוֹרְחֵי.

וּבִתְרִין אֲלִין, אָזִיל בְּר נָשׁ בְּהַאי עֲלָמָא, לְשִׁמְשָׁא בְּהוּ.
דְּהוּא נֶפֶשׁ לָא אֲתַקְיִים בְּגּוּפָא, אֲלָא בְּאַתְעָרוּ
דְּרוּחַ דְּשִׁרְיָא עֲלֵיהּ.

כִּד עָזִיל בְּר נָשׁ לְשִׁמְשָׁא וּלְמַפְלַח לְמַאֲרִיָּה בְּאֲלִין תְּרִין.
אִיתְעַר עֲלֵיהּ מְלַעֲיָלָא אֲתַעְרוּ קְדִישָׁא, וְשִׁרְיָא עֲלֵיהּ
דְּבַר נָשׁ, וְסַחְרָא לִיהּ מְכַל סְטָרִין. וְאִיתְעַר פִּיהּ בְּחַכְמָתָא
עִילָאָה, לְמִזְכֵּי וּלְמַהוּי בְּהִיכְלָא דְּמַלְכָּא.

וְהוּא אֲתַעְרוּ דְּשִׁרְיָא עֲלֵיהּ, מֵאַתְר עִילָאָה הוּא. וּמַאי
שְׁמִיָּה. נְשָׁמָה. וּמִינִיָּה יִתְעַר לְבַר נָשׁ תְּשׁוּבָה,
וְעוּבְדִין טָבִין. וְאִיהוּ חִילָא עִילָאָה, חִילָא דְּתְשׁוּבָה, אִימָא
לְרוּחַ, וְרוּחַ בֶּן לָהּ.

וְעַל נְשָׁמָתָא, אִית לָהּ מְרַחֲמָא עִילָאָה. וּמַאי שְׁמָה. נְשָׁמָתָא
לְנְשָׁמָתָא. וְאִיהוּ אִיקְרִי אַב לְרוּחַ. מִינִיָּה יִתְעַר לְבַר נָשׁ,
יִרְאָה, וְאַתְהָבָה, תּוֹרָה, וּמַצּוֹה. וְאִינוּן מַאֲב וְאִם בֶּן וּבַת. יו"ד
אַב. ה"א אִם. וּא"ו בֶּן. ה"א בַּת. וְדָא יְדוּד מְלָא.

כְּדוּנְגָמָא דְּאִית רוּחָא וְנֶפֶשׁא דִּימִינָא, דִּינְעַר הַטּוֹב, כְּפִי אִית
רוּחָא וְנֶפֶשׁא דְּשִׁמְאָלָא, דִּינְעַר הָרַע. וְעַל דָּא אָמַר,
(דְּבָרִים ט) רְאֵה נְתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת
הַמּוֹת וְאֶת הָרַע. אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב, דְּקְדוּשָׁה. וְאֶת
הַמּוֹת וְאֶת הָרַע, דְּשִׁמְאָלָא, דִּינְעַר הָרַע. וְעַל דָּא רָמַז, וּמַעַן

הִדַּעַת טוֹב וְרָע, מִן הַטּוֹב אֲכֹל, וּמִן הָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.
 וְעַל ה"א עִלְאָה שְׁהִיא נִשְׁמָתָא אַם. וְעַל ה"א תַּתְאָה שְׁהִיא
 בַּת. אִיתְקַרִי הָאִי קָרָא, (מִשְׁלֵי יָד) חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה
 בֵּיתָה. וְאוֹלֶת בִּידֵיהָ תִהְרַסְנּוּ, דָּא נִפְשׁ הַבְּהֵמִית דִּי יִצַּר הָרָע.
 בִּידֵיהָ תִהְרַסְנּוּ, הַגּוֹף דְּקוּדְשָׁא, דִּיהִיב לִיה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְשִׁמְשָׁא בְּהָאִי עֲלָמָא, וְנִשְׁמָה לְאַתְעָרָא לְשִׁמּוּשָׁא
 דְּלַעִילָא.

כַּד בַּר נִשׁ בְּהָאִי עֲלָמָא נְאִים בְּעַרְסִיהּ, רוּחִיהּ מְשַׁטָּא
 וְאַזְלָא וְרַעוּתִיהּ לְסִלְקָא בְּכַל לֵילִיא. וְכַמָּה מְמַנִּין
 תְּרִיסִין קַיִמִין בְּכַל רְקִיעַ וְרְקִיעַ.

דְּאָמַר רַבִּי נְחוּנְיָא, סָח לִי בֶן גַּאִים, כְּשֶׁעָלִיתִי לְרְקִיעַ,
 בְּרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן מְצֵאתִי מְלֹאכִים שְׂרָפִים, כּוֹלָם
 בְּמִרְאָה הַלְּפִידִים, וְנִגְלִי אֵשׁ סוּבְבִים אוֹתָם, וְנִבּוֹתָם
 בְּנִחְלֵי אֵשׁ, וְשִׁנְיָהֶם וְעֵינֵיהֶם שְׂבִיבִין דְּנּוּר, כְּסוֹתָם אֵשׁ
 לוֹהֶטֶת, וְעֲלִיָּהֶם מְמוּנָה אַחַד, הַדּוּמִיעַם שָׁמוּ.

כְּשֶׁרָאוּ אוֹתִי שָׁם, אָמְרוּ מִי נָתַן יְלֹד אִשָּׁה בִּינֵינוּ בְּמָקוֹם
 הַזֶּה, פְּחַדְתִּי מִמֶּנּוּ, וְהִזְכַּרְתִּי אוֹתֵיךְ הַשָּׁם,
 כְּשֶׁרָאִיתִי שְׂמֵבֶקְשִׁים לְשָׂרוּף אוֹתִי בְּהַבֵּל פִּיָּהֶם, וְעָמְדוּ
 כּוֹלָם. אָמַר לִי אוֹתוֹ הַשָּׂר הַגָּדוֹל הַמְּמוּנָה עֲלֵיהֶם, מִי אַתָּה.
 אָמַרְתִּי לוֹ שָׁמִי.

אָמַר לִי, אִי יָדִיד. כָּל בְּאִי עוֹלָם עוֹבְרִים עַל יָדִי בְּכַל לֵילָה
 וְלֵילָה, בְּשַׁעַה שְׂבָאִים לְשָׁכַב עַל מְטוֹתֵיהֶם, וּמְפַקִּידִים

רוּחָם בְּיַד אֲדוֹן עוֹלָם. מִיַּד פּוֹרְחִים מֵהֶם, וְעוֹלִים לְפָנָיו.
 וְכָל הַרוּחֹת לְפָנָי, וְלֹא נָתַן לִי רִשּׁוֹת לְהִכָּנֵס, אֲלֵא אוֹתָם
 הַכְּתוּבִים לְפָנָי. חוּץ מֵאוֹתָם שָׁעֲשׂוּ מַצּוֹת לְפָנָיו בַּיּוֹם,
 עַד־יִזַּן אָנּוּ מִבְּקָשִׁים וּמִתְּפִשִׁים אַחֲרֵיהֶם.

נִשְׂאֵתִי עֵינַי, רְאִיתִי שֵׁם־הַיִּכְלוֹת, כְּמִנְיֵן יְמוֹת הַחֲמָה.
 וְכוֹלֵן לְצַד מְזַרְחָה, וְאַרְבַּע שְׁעָרִים בְּכָל הַיִּכָּל וְהַיִּכָּל,
 וְכַמָּה מְמוֹנִים וּמְשָׁרְתִים עֲלֵיהֶם, וְכוֹלֵם דְּמוֹת אַחַת לָהֶם,
 וְקוֹרְאִים לָהֶם מְשָׁרְתֵי מְזַרְחָה. וְכֵן לְצַד דְּרוֹם.

חוּץ מִמָּה שֶׁרְאִיתִי לְאוֹתוֹ צַד, שֶׁעַר גְּבוּהָ עַד מְאוֹד מְכָל
 הַשְּׁעָרִים. שָׁאֲלֵתִי עַל הַשְּׁעַר הַהוּא. אָמַר לִי אִי יָדִיד.
 בַּשְּׁעַר הַזֶּה עוֹבְרִים כָּל בַּעֲלֵי צַעַר, וְכָל בַּעֲלֵי דַמְעָה, מַצְעַר
 אוֹמוֹת הָעוֹלָם. וְכָל אוֹתָם בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, כּוֹלֵם נִכְנָסִים
 בַּשְּׁעַר זֶה.

לְמַעַלָּה מִזֶּה הַשְּׁעַר, נִגְלָה לְפָנָי שְׁעַר גָּדוֹל, וְיִי שְׁעָרִים
 סְבִיבָיו, שָׁאֲלֵתִי עָלָיו. אָמַר לִי, הַשְּׁעַר הַזֶּה אֵין לִי
 רִשּׁוֹת עָלָיו, וְלֹא נִפְתַּח אֲלֵא בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ וְשַׁבָּתוֹת וַיּוֹם
 טוֹב. בְּאוֹתוֹ זְמַן כְּשֶׁנִּכְנַס שַׁבָּת, אוֹ רֵאשׁ חֹדֶשׁ, אוֹ מוֹעֵד,
 קוֹל מִתְּפוּצִין בְּכָל הַיַּי רְקִיעִים, וְאוֹמֵר, (ישעיה כו) פִּתְחוּ
 שְׁעָרִים וַיָּבֵא גּוֹי צַדִּיק שֶׁמֶר אַמְנִים.

מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַרוּחֹת שֶׁבָּנָן עַד־ן שְׁבָאֲרִין כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ
 עוֹמְדוֹת שָׁם, וּמְטַיִלָת בְּתוֹכוֹ. וּבְאוֹתוֹ זְמַן וּבְאוֹתוֹ
 רְקִיעַ שָׁעַל גְּבִי גַן עַד־ן שְׁבָאֲרִין, שְׁבָאוֹתֵן שְׁעָרִים נִפְתַּחוֹת ד'

חַלּוֹנוֹת, רְשׁוּמוֹת בְּדוֹ אוֹתוֹת שֶׁל שָׁם הַמְּפֹרָשׁ, הוּא
הַמְּיֻחָד בְּגִזְזֵי מְרוּמִים, וְכָל אוֹתָם הָרוּחוֹת מְתַלְבְּשׁוֹת
בְּלְבוֹשׁ יָקָר, בְּאוֹתוֹ גֵּן עֵדֶן, כְּדַמוֹת אוֹתוֹ עוֹלָם שֶׁהָיוּ
עוֹמְדוֹת בְּמַלְבוֹשׁ בְּשָׂר מְטַפָּה סְרוּחָה.

וּבְשָׂעָה שֶׁהַחַלּוֹנוֹת נִפְתְּחוּ, כּוֹלָם פּוֹשְׁטִין מְלַבּוֹשֵׁיהֶם,
וּפּוֹרְחִים לְמַעַלָּה בְּאוֹתָן חַלּוֹנוֹת, וְעוֹלוֹת בְּמָקוֹם
הַזֶּה. וְשָׂעָה בְּעֵלֵי כְנָפַיִם, וְכַמָּה מְמוֹנִים עִמָּהֶם, פּוֹתְחִים
הַשָּׁעַר הַזֶּה. וְכָל אֱלוֹ הַעֲשָׂרָה שְׁעָרִים, הָרוּחוֹת נִכְנָסוֹת לְשָׁם
בְּחֻדוֹה וְעוֹלוֹת לְמַעַלָּה. וְכֵן כָּל רְקִיעַ וְרְקִיעַ בְּדֶרֶךְ זֶה, *

בְּשָׁלוֹם וּבְשִׂמְחָה רַבָּה.

בְּשָׂעָה שֶׁאֱלוֹ הָרוּחוֹת עוֹלוֹת, רוּחוֹת אַחֲרוֹת יוֹרְדוֹת,
שְׁנֵיתוֹסְפוֹ בֵּין הַחַיִּים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. אֱלוֹ עוֹלוֹת,
וְאֱלוֹ יוֹרְדוֹת. בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיִּרְדּוּ אֱלוֹ מַשָּׁם, שָׁם חוֹנוֹת
הָאַחֲרוֹת, וְאֵין הַמָּקוֹם נִשְׁאָר פָּנוּי.

בְּמוֹעָזֵי שַׁבָּת, בְּשָׂעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים וַיְהִי נוֹעַם ה'
אֱלֹהֵינוּ כּוֹ, אוֹתָם הָרוּחוֹת שֶׁיִּרְדּוּ לָהֶם בְּשַׁבָּת,
עוֹלוֹת. אֱלוֹ עוֹלוֹת, וְאֱלוֹ יוֹרְדוֹת. אֱלוֹ עוֹלוֹת בְּמָקוֹמָן. וְאֱלוֹ
יוֹרְדוֹת לְמָקוֹמָן. וְכֵן תָּמִיד בְּעֵנִין זֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְכָּסֶנְדְּרִי, בְּשָׂעָה שֶׁנִּפְטַר הָאָדָם מִן הָעוֹלָם,
הַנְּשָׂמָה וְהַנְּפֶשׁ אֲזֵלִין כַּחֲדָא. שְׁנַאֲמַר, (רות א) וַתִּלְכְּנָה
שְׁתֵּיהֶם עַד בּוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם.

וַיְהִי כְּבוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם וַתִּהְיֶה כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמְרָנָה

הַזֹּאת נְעָמִי. וְאָזְלַת מֵאַתֶּר הַדִּין, מִלֵּיאַ מִכָּל טָבָא,
 מִלֵּיאַ מִן אוֹרֵייתָא. עֲמוּדָא דְעֵנְנָא בְּרִישָׁא בִּימָמָא, וְעֲמוּדָא
 דְאַשְׁתָּא בְּלֵילֵיאַ. וְשָׂרְגָא נְהִיר קְדָמָה. וְיַחֲמוּן לָהּ נִינְתָא
 דְעֵדוּן, אַתֶּר אֲגְרִיהוּן טַב דְּצַדִּיקֵיאַ. וְיַחֲמוּן לָהּ נִיהַנְסִי, אַתֶּר
 פּוֹרְעֵנְתָהוּן דְרִשִׁיעֵיאַ. דְנִידוּנִין בִּיהַ עַל חוּבִיהוּן, שְׁנַאֲמַר
 (איוב כט) בְּהִלּוּ גֵרוּ עָלַי רֵאשִׁי.

בְּהִיוּא שְׁעֵתָא, אֲמַרְהַ הַנְּשָׁמָה, אַל תִּקְרָאנָה לִי נְעָמִי קְרָאן
 לִי מָרָא וְגו', אֲנִי מְלָאָה הַלְכָתִי בְּמָה דְאַמְרֵתוּן,
 וְרִיקָם הֵשִׁיבֵנִי ה'. כִּד הוּינָא בְּאַתְרָא הַדִּין, הוּינָא מִלֵּיאַ מִן
 אוֹרֵייתָא, מִלֵּיאַ מִכָּל טָבָא. וְכַעַן רִיקָם הֵשִׁיבֵנִי ה', לְזַה
 הָעוֹלָם.

(רות א) לָמָּה תִקְרָאנָה לִי נְעָמִי וְהִ' עָנָה בִּי וְשָׁדִי הֲרַע לִי.
 דְעָאֵל בִּי יֵצֵר הָרַע, רוּחַ הַבְּהֵמִיית וְנַפְשׁ הַבְּהֵמִיית,
 שְׁעָלִיהָ נֶאֱמַר (משלי יד) חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה וְאוֹלֶת
 בְּיָדֶיהָ תִהְרָסֶנּוּ. חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה, דָּא נְשָׁמָה וְנַפְשׁ
 דְקוּדְשָׁא. וְאוֹלֶת בְּיָדֶיהָ תִהְרָסֶנּוּ, דָּא נַפְשׁ הַבְּהֵמִיית,
 שְׁתִּהְרוּם בְּנִין הַגּוֹף בְּאוֹלֶתָהּ. וְדָא הִיא שְׁנַשְׁאֲרַת בְּגוּף,
 שְׁנַאֲמַר, (איוב יד) אֵךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֵּאָבֵל,
 דְאַשְׁתַּתְּפוּ בִיחַד.

מִשָּׁל לָמָּה הַדְּבַר דּוּמָה, לְמִלְכָּא דְמִינָהּ בְּגִינְתָּא דִילִיהָ תִרִין
 שׁוּמְרִין, הָאֶחָד פִּישַׁת, וְהָאֶחָד סוּמָא. אֲמַר לְהוּן,
 אֶסְתַּמְרוּן דְלָא תִיכְלוּן מֵאִיבָא דְגִינְתָּא הָדָא, דְאַנָּא יְדַעְנָא

כָּל אֵיבָא דְאִית בֵּיהּ.

מָה עֲבָדוּ. הַפִּיסַח אָמַר לְסוּמָא, הָא רְעוּתָן דְנִיכְלוּן מֵאֵיבָא דְאֵילָנִין אֵלִין. אָמַר הַסוּמָא, אָנָּא לָא חֲזִי. וְהַפִּיסַח אָמַר, וְהָא לִית אָנָּא יָכִיל לְמִיזֵל. מָה עֲבָדוּ. רַכַּב הַפִּסַח עַל הַסוּמָא וְאָכְלוּ.

וְאִתָּא מְלָפָא, וְחֲזָא דְאָכְלוּ מֵאֵיבָא דְאֵילָנָא. אָמַר לְהוּן, מֵאֵן אָכַל מֵאֵיבָא דְאֵילָנָא. הַסוּמָא אָמַר, אָנָּא לָא חֲזִי. אָמַר הַפִּיסַח, הָא אָנָּא לָא יָכִיל לְמִיזֵל. מָה עָשָׂה הַמְלָךְ, אָמַר, כְּמָה דְעַבְדְתוּן וְאָכְלְתוּן מֵאֵיבָא דְאֵילָנָא, כֵּן יִתְעַבֵּיד לְכוּן. מָה עֲבַד מְלָפָא. אָמַר לְעַבְדֵּיו, אַרְפִּיבוּ הַפִּיסַח עַל הַסוּמָא, וַיִּהְיוּן לְהוּן שְׁתֵּין פּוּלְסִין בְּאַתְרָא הָדִין.

כְּדֵּי נִפְשׁ הַבְּהֵמִית מִן יַעַר הָרֶעַ, עִם הַגּוֹף. הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָהֶם חִיבוּר אַחֵד, הַנִּפְשׁ הַבְּהֵמִית עִם הַגּוֹף, וּמַעֲנִישָׁן יַחַד. וְכֵן אִם הָיָה צְדִיק, מְחַפְּרֵם הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא וּמְקַבְּלִים שְׂכָר טוֹב יַחַד.

רַבִּי עֲזַרְיָה וְרַבִּי חִזְקִיָּה, הָיוּ סָלְקוּ לְרַגְלֵי הָוּה עִמְהוּן הַהוּא טַיִיעָא, דְהָוָה טָעִין אֲבַתְרַיְיָהוּ. אָמַר ר' עֲזַרְיָה לְרַבִּי חִזְקִיָּה, מִיָּדִי שָׁמַעַת בְּהַהוּא קָרָא דְכְּתִיב, (ש"ש ו) אֶל גִּנַּת אַגּוּז יִרְדְּתִי לְרֵאוֹת בְּאֵבִי הַנְּחַל. דְּבָרֵי הַתּוֹרָה נִמְשָׁלִים לְאַגּוּז, הַיָּאָד.

אָמַר לֵיהּ, מָה אַגּוּז אִית לֵיהּ קְלִיפָה לְבַר, וּמוֹחָא לְגוּ. אַף דְּבָרֵי תּוֹרָה, אִית בָּהּ מַעֲשָׂה, מְדַרְשׁ, וְהַגְּדָה, וְסוּד,

כָּלֵא דָא לָגוּ מִן דָּא.

אָמַר לִיהּ, הָכִי שְׁמַעְנָא לְהָאִי. בְּהָהוּא זִימְנָא דְהַמְלִיךְ שְׁלֵמָה
גַּלֵּי שִׁיר הַשִּׁירִים, זִוְהֶמָּא דְהָהוּא נָחַשׁ קַדְמָאָה דְאֵטִיל
בְּאָדָם וְחֹהָה, אַתְּפִסֵּק מַעְלָמָא, בְּגִין דְּכַד נָפְקוּ תוֹלְדִין (*
לְעֵלְמָא מְאָדָם וְחֹהָה, מִהָהוּא זִוְהֶמָּא נָפְקִי.

וְהָכִי שְׁמַעְתִּי מִרְבוּתִי, וְאִינוּן שְׁמַעוּ עַד פּוּמִיָּה דְאֵלֵיהּוּ.
דְאָמַר הָכִי, מְאִי דְכַתִּיב, (בְּרַאשִׁית ד) וְהָאָדָם יָדַע אֶת
חֹהָה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'.
וְהָאָדָם, דָּא אָדָם קַדְמָאָה, כַּד אַתָּא נָחַשׁ עַל חֹהָה, אֵטִיל בְּה
זִוְהֶמָּא, וְקַיִן מִהֵימָּן סְטָרָא דְהָהוּא נָחַשׁ נָפֵק, מַה נָחַשׁ דְרָפּוּ
לְהַרוּג וּלְהַמִּית, הָכִי גַמִּי קַיִן, מִיָּד נַעֲשֶׂה הוּרְג.

בְּדָבָר אַחֵר, (יִשְׁעִיָּה יד) מִשְׁרַשׁ נָחַשׁ יֵצֵא צַפַּע וּפְרִיּוֹ שְׂרָף
מְעוּפָף. כִּי מִשְׁרַשׁ נָחַשׁ, דָּא נָחַשׁ הַקְּדֻמוֹנִי. יֵצֵא
צַפַּע, דָּא קַיִן, שְׂיֵצֵא מִשְׁרַשׁוֹ וּמַעֲיָקְרוּ. וּפְרִיּוֹ שְׂרָף מְעוּפָף,
שְׁנַעֲשֶׂה הוּרְג כַּשְׂרָף הַזֶּה, שְׂאִין לְמַכְתּוֹ לַחֲשׁ. מְעוּפָף כְּפוּל,
שְׂכַבְר נַעֲשֶׂה הַנָּחַשׁ בְּמִינוֹ כְּפוּל.

וְאִי תִימָא מִהָהוּא זִוְהֶמָּא נָפֵק, וּקְרָא אָמַר וְהָאָדָם יָדַע אֶת
חֹהָה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן. וְדָאִי מְאָדָם הוּא, וְלֹא
מִהָהוּא זִוְהֶמָּא. אֲלֵא הָהוּא נָחַשׁ הֵטִיל בְּה זִוְהֶמָּא בְּחֹהָה,
וְהָהוּא זִוְהֶמָּא דְאִשְׁתָּאב בְּה, הוּא מְכַשְׁפָּשָׂא בְּמַעְהָא, וְלֹא
הוּא לִיהּ גּוּפָא לְאַתְּבַלְלָא בִּיהּ, וְלִנְפָקָא הָהוּא רוּחָא
לְעֵלְמָא.

בִּיּוֹן שָׁבָא אָדָם הָרָא שׁוֹן עָלֶיהָ, אֵיתְעָרַב הָהוּא זִוְהָמָא
 בְּהָהוּא זָרַע, וְעֵבֵד גּוֹפָא לְהָהוּא רוּחָא בִישָׂא, וְזִוְהָמָא
 דְּהוּא בְּמַעְהָא אֶתְכַלִּילָא בִּיהַ, וְנִפְק לְעֵלְמָא בְּדִיוֹקְנָא
 סוּמְקָא, סְנִי מְכַל שָׁאָר בְּנֵי אַנְשָׂא דְעֵלְמָא דְהוּוּ אַבְתָּרִיהַ.
 וְעוּד דְּהָהוּא זָרַע דְּאֵטִיל בְּהָ אָדָם לְמִיעֵבֵד גּוֹפָא, מְהָהוּא
 סִטְרָא בִישָׂא הָוָה, וְאֶתְתְּקַף הָהוּא רוּחָא בִישָׂא,
 וְאֶתְגַּלִּים בִּיהַ, וְנִפְיֵק לְעֵלְמָא. בִּיּוֹן דְּחָמַת לִיהַ תְּוָה, אָמְרָה
 קְנִיתִי אִישׁ אֶת ה', עִם ה'.

וְכַד אֵייתִי קְרַבְנִיָּה, מְהָהוּא סְטְרָא בִישָׂא אֵייתִי לִיהַ.
 דְּכְתִיב, (בראשית ד) וַיְהִי מִקֵּץ יָמֵי"ם, דְּהוּא סְטְרָא בִישָׂא,
 וְלֹא מִסְטְרָא דְקְדוּשָׁה, דְּהוּא מִקֵּץ יָמֵי"ן.

שֵׁת, בְּסִים עֵלְמָא בְּצַדִּיקִים וְחַסִּידִים דְּנִפְקוּ לְבַתֵּר מִנִּיהַ.
 שֵׁת דָּא הָוָה סִיּוּם דְּאֶלְפָּא בִיתָא, וּמִינִיָּה אֶתְדַרְרוּן
 אֶתְוּוֹן לְמִישְׁרָה, שֵׁת.

בִּיּוֹן דְּאֶסְתֵּימוּ אֵינּוּן צַדִּיקִים וְחַסִּידִים עַד נַח, וְהוּוּ אֵינּוּן
 בְּנֵי טוֹפְנָא, דְּאֶתְמַחוּ פּוּלְהוֹן. בִּיּוֹן דְּאֶתְמַחוּ פּוּלְהוּ,
 וְנִפְק נַח וּבְנוּהִי מְתִיבוּתָא, בְּדִין כְּתִיב, (שם ט) וּמֵאֵלָה נִפְצָה
 כָּל הָאָרֶץ, בְּדִין שְׂרִיאוּ אֶתְוּוֹן בְּאֶלְפָּא בִיתָא לְמַפְרַע,
 תש"ר. וּכְדִין כְּתִיב, וּמֵאֵלָה נִפְצָה כָּל הָאָרֶץ, וְאֶזַל כָּל
 עֵלְמָא, בְּהָהוּא זִוְהָמָא דְנַחְשָׁ.

וְאִף עַל גַּב דְּאֶבְרָהָם תִּקַּן מַה דְּעֵבֵד אָדָם. וְכֵן יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹב
 וְצַדִּיקֵיָּא. עִם כָּל דָּא, זִוְהָמָא דְנַחְשָׁ לָא פְּסָקָא, עַד

דְּקִיּוּמוֹ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינַי. וְאֶהְדְּרוּ אֶתְוּוֹן בְּאַרְחַ
מִיִּשְׂרָאֵל, וּמְנַהוּן לְמַפְרָע, חַד מְכַאן, וְחַד מְכַאן. וְכַד סְרַחוּ,
אֶהְדְּרוּ בְּגוּפָא אַחְרָא. אֶהְדְּרוּ אֶתְוּוֹן בְּגוּוּנָא אַחְרָא.

וְכַד אֶזַל עַלְמָא, בְּרִזִין דְּאֶלְפָא בֵּיתָא, עַד דְּאֶתָא שְׁלֵמָה.
בֵּינָן דְּאֶתָא שְׁלֵמָה, אֶשְׁתַּכְּחִין אֶתְוּוֹן קִימִין עַל
קִיּוּמֵיהוּ. וּכְדִין כְּתִיב, (מלכים א ה) וַתֵּרֶב חֲכַמַת שְׁלֵמָה,
וְקִימָא סִיְהָרָא בְּשָׁלִימוֹתָא, כְּדִין אֶתְגַּלִּי שִׁיר הַשִּׁירִים
בְּעַלְמָא.

וּכְדִין אָמַר, (שה"ש ו) אֶל גַּנַּת אֲגוֹז יִרְדֹּתִי. מַה אֲגוֹז, מוֹחָא לָא
אֶשְׁתַּכַּח אֶלָּא לְבַסוּף, כְּךָ עַלְמָא הָכִי הוּא, עַד
דְּאֶתְקִימָא קְלִיפִין, וְקִימָא עַלְמָא בְּמוֹחָא, וְסִיְהָרָא
בְּאֶשְׁלֵמוֹתָא.

אָמַר הַהוּא טִייעָא, בְּמַאי קְאָמְרִיתוּ וְתַתּוּקְמוּ הַאי קְרָא
דְּכְתִיב, (רות א) וַתִּלְכְּנָה שְׁתֵּייהֶם עַד בּוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם
וַיְהִי כְּבוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם וַתֵּהֶם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן. עַד הָכָא
תֵּרִין, וְתַאמְרָנָה הוּא"ת נְעַמִי חַד וְלֹא יִתִּיר. אָמַר רַבִּי
עֲזַרְיָה, אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל, שְׂאֵפִילוּ הָרִיקָנִים שְׂבָכֶם, מְלֵאִים
תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.

נְחַתִּין תְּרוּוִיָּהוּ, אָמְרוּ לֵיהּ, מִיִּדֵי שְׁמִיעַ לָךְ בְּהַאי קְרָא.
אָמַר, הָכִי שְׁמַעְנָא. בְּזַמְנָא דְּבַעֵי הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּא
לְמִיָּהֵב תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הַלּוּחוֹת הָיוּ כְּתוּבִים פָּנִים וְאַחֲוֹר.
שְׁנַאֲמַר, (שמות לב) מִזָּה וּמִזָּה הֵם כְּתוּבִים.

וְהַלֹּחַ אֶחָד פָּנִים וְאַחֹר. וְהַלֹּחַ אַחֶרֶת יָמִין וּשְׂמָאל.
 שְׁנַאֲמַר, (שמות לב) וְהַלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה
 וְהַמְּכַתֵּב מִכְּתָב אֱלֹהִים הוּא חֲרוּת עַל הַלַּחַת, תִּרְיֹן, עַל מָה
 אָמַר תִּרְיֹן זִימְנִין וְהַמְּכַתֵּב מִכְּתָב.

דְּקוּדָם שְׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל הָעֵגֹל, וּבְעֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִיָּהֵב
 תִּרְיֹן תּוֹרוֹת, שְׁבַכְתָּב וְשַׁבְּעַל פֶּה אֱלִיִן, עַל יָדָא
 דְּמַשָּׂה לְיִשְׂרָאֵל, וְהַלֹּחֹתוֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה וְגו'. וְהַלֹּחֹתוֹת
 הָיוּ בְּדוּגְמָא ו"ה לֹחֹתוֹת. ו"ה מִכְּתָב, מִכְּתָב דְּכְתִיב, דָּא הוּא
 ו"ה.

לֹחֹתוֹת י"ה. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה, דָּא בִּינָה עֵילְאָה. ו"ה,
 אִינוּן תִּרְיֹן דְּרוּעִין. ו"ה מִכְּתָב, אִינוּן יַעֲקֹב וְרַחֵל,
 שְׁנַקְרָאוּ שְׁמֵשׁ וְיִרְחַת, וְנַקְרָאוּ שְׁנֵי שְׁדִים, וְנַקְרָאוּ חַד. וְעַל דָּא
 אָמַר, ו"ה מִכְּתָב מִכְּתָב אֱלֹהִים הוּא. חֲרוּת עַל הַלֹּחֹתוֹת, אֵל
 תִּקְרִי חֲרוּת, אֵלָא חִירוּת, חִירוּת מִפְּלֵאךְ הַמְּוֹת, וּמַשִּׁיעֵבּוּד
 מַלְכֵיּוֹת, וְכָל מַרְעִין בִּישִׁין דְּעֵלְמָא.

וּבִיּוֹן דְּעֵבְדוּ יַת עֵגְלָא, פְּרַחוּ אַתְוּוֹן מִתִּרְיֹן סְטֵרִין פָּנִים
 וְיָמִין. וְאַנִּי אֶפְתַּח לָךְ הַדְּרֵךְ הַיָּשָׁר שְׁתַּבִּין. אֱלִימְלָךְ
 וְנַעֲמִי, וּמַחְלוּן וְרוּת, בְּדוּגְמָא דָּא תִרְיֹן לֹחֹתוֹת. אֱלִימְלָךְ
 וְנַעֲמִי לֹחַ אֶחָד, יָמִין וּשְׂמָאל. וּמַחְלוּן וְרוּת, פָּנִים וְאַחֹר,
 לֹחַ אַחֵר. וּבִיּוֹן דְּעֵבְדוּ יַת עֵגְלָא, אֶסְתַּלַּק אֱלִימְלָךְ וּמַחְלוּן,
 נִשְׁאַרוּ רוּת וְנַעֲמִי, תִרְיֹן נְקִיבוֹת.

וְאַזְלוּ תִרְוִייהוּ, עַד בִּי שְׁמַעוּ בִּי פְּקַד ה' אֶת עַמּוֹ לְתַת לָהֶם

לְחַ"ם. דִּיהֵב זִמְנָא אַחֲרָא אורֵייתָא, לוחות שְׁנִיּוֹת.
 וּתְלַכְנָה שְׁתִּיּוֹן עַד בּוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם וְתֵהֶם כָּל הָעִיר עֲלִיּוֹן.
 כָּל, דָּא צְדִיק. הָעִיר, דָּא צִיּוֹן, עִיר דְּדוּד. וְתֵאמְרָנָה
 הַזֹּאת נְעָמִי, שְׁבַשְׁעָתָא דְּאֲתִיְהִיבַת אורֵייתָא עַל טוֹרָא
 דְּסִינִי, בְּתִיב, (שמות כ) וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת
 הַלְפִידִים.

בְּדִין צְוֹחָא אורֵייתָא, וְאִמְרָה, אַל תִּקְרָאנָה לִי נְעָמִי, אֲנִי
 מִלְּאָה הַלְכְּתִי, מִכָּל חִידוֹ, וּמִכָּל טָבְאָן, וְכָל חִירוֹ
 דְּעֻלְמָא, אֲפִילוּ מִשְׁעֲבוּד מַלְכֵיּוֹת. בְּדִין אִמְרָה, לָמָּה
 תִּקְרָאנָה לִי נְעָמִי.

וְדָא הוּא רְזָא, דְּאִמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי דְּמִשָּׁה, (שם
 א) וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲוֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ. כְּשֶׁרְצִיתִי לְמִיּהֵב
 אורֵייתָא לְיִשְׂרָאֵל יָמִין וּשְׂמָאל פָּנִים וְאַחֹר, הֵם לֹא רְצוּ,
 וְעֲבָדוּ יַת עֲגֻלָּא. וְכֹאן כְּשֶׁהֵם רוּעִים, אֲנִי לֹא אֲרַעָה.
 אִמַר, הָכִי שְׂמַעְנָא, בְּזִמְנָא דְּבָעָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִיּהֵב
 אורֵייתָא לְיִשְׂרָאֵל, נְטַל תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעַל
 פֶּה, וְאִזִּיל הוּא לְגַבֵּי שְׂאָר עַמִּין, וְלֹא בָּעוּ לְקַבְּלָא לֹזֵן. עַד
 דְּנַחֲתִית לֹזֵן לְיִשְׂרָאֵל עַל גַּבֵּי טוֹרָא דְּסִינִי.

אִמְרוּ מִלְּאֲכֵי הַשָּׂרַת, לְמֵאן בָּעִי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִיּהֵב
 תְּרִין תּוֹרוֹת אֵלִין. אִמַר, לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן עַדְבֵי
 וְחוּלְקֵי. דְּבְתִיב, (דברים לב) כִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב כָּבֵל נַחֲלָתוֹ,
 תְּרִי תְּרִין. וְאַנָּא יְהִיב לֹזֵן שְׁתֵּי תּוֹרוֹת. וְעוֹד, דְּסֻלְקֵי

בְּעֶרְבוּנָא עוֹלָלִים וַיּוֹנְקִים. וּבְגִינִיהוּן יִתְעַרוּן תְּרִין תּוֹרוֹת
אֵלִין. דְּכַתִּיב, ב'/(זלא מפורט) מִפִּי עוֹלָלִים וַיּוֹנְקִים יְסֻדָּתָ עֵז.
וּמִהֲכָא נִפְקָא, מִהֲתָם נִפְקָא, דְּכַתִּיב, (ישעיה כח) אֶת מִי יוֹרָה
דְּעָה וְאֶת מִי יִבִּין שְׁמוּעָה גְּמוּלִי מִחֲלָב עֵתִיקִי
מִשְׁדָּדִים. אֶת מִי יוֹרָה דְּעָה, דָּא תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב. וְאֶת מִי יִבִּין
שְׁמוּעָה, דָּא תּוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה. גְּמוּלִי מִחֲלָב עֵתִיקִי מִשְׁדָּדִים,
דְּבְגִינִיהוּן נַחְתָּא אֹרִייתָא לְיִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינִי.
הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (רות א) וַתִּלְכְּנָה שְׁתֵּיהֶם עַד בּוֹאנָה בֵּית
לָחֶם. לְאֵן הִלְכוּ. לְשָׂאָר עֲמִין, עַד דְּקִימוּ יִשְׂרָאֵל עַל
טוֹרָא דְּסִינִי. בִּיּוֹן דְּנַחְתּוּ תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב וְתּוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה,
מִיד וְתִהוּם כָּל הָעִיר עֲלִיהֶן וְתֵאמְרָנָה הַזֹּאת נַעֲמִי, אֲזִדְעִזַּע
כּוּלִי עֲלֵמָא, וְאָמְרוּ, דִּין הִיא אֹרִייתָא חֲמִדָּה גְּנוּזָה. מִיד
וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת הַלְּפִידִים. כְּדִין אָמְרַת
הַזֹּאת נַעֲמִי. דָּא הוּא נַעֲמִי דְּאֹרִייתָא.
וְלֹא יָדְעִי יִשְׂרָאֵל עֲנָשָׂא דְּאֹרִייתָא, עַד דְּאֵתוּ לְמָרָה,
דְּכַתִּיב, (שמות טו) וַיִּבְאוּ מִרְתָּהּ. וְכַתִּיב, שָׁם שָׁם לֹא חֵק
וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסְהוּ. כְּדִין אָמְרָה אֹרִייתָא, קָרְאֵן לִי מָרָה.
וְאַרְפָּבִיָּה ג' פְּרִסִי, וְהוּא עָסִיק עִמָּהוּן בְּאֵלִין רְזִינָא. קָרְאוּ
עֲלִיהָ, כְּפֻלַּח הָרִמּוֹן רְקַתָּךְ. אֲפִילוּ הָרִיקְנִין
שְׂבִיִּשְׂרָאֵל מְלֵאִין תּוֹרָה וּמַעֲוֹת כְּרִימּוֹן.
אָמַר לוֹ, כְּדִין הוּוּ יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְרָן בְּאֹרִייתָא, אֲתַעְטְרוּ
בְּשִׁמְהֶן גְּלִיפִין עֵילְאִין. בִּיּוֹן דְּעַבְדוּ יֵת עֲנָלָא וְסָרְחוּ,

וְהוּהּ מֵיִתִּי מֹשֶׁה אֹרִיִּתָא, כְּתִיבָא עַל לִוְחֵינָן דְּאַבְנֵינָן
עֵלְאִין, מִלֵּיִן מְכָל טְבָאן, חִירוֹת מִמְּלֶאךְ הַמּוֹת, וּמִשְׁעֵבֹוד
מַלְכֵיּוֹת, וּמְכָל מַרְעִין בִּישִׁין דְּעֵלְמָא.

בֵּינָן דְּחֲמָא מֹשֶׁה יֵת עֵגְלָא, פְּרָחוּ אֲתוּוֹן, וְכִלְהוּ סְלָקוּ
לְעֵילָא, בְּדִין עֲוֹנָא אֹרִיִּתָא וְאַמְרָה, אֲנִי מְלֵאָה
הַלְכְתִּי, מִכַּפָּה טְבִין לְיִשְׂרָאֵל, וְהַשְׁתָּא אַהֲדַרִּית רִיקָם
לְמַנְנָא, דְּלֵא מְהֵנִית לְהוּ. בְּדִין עֲוֹנָהוּ עֵילְאִין, וְאַמְרוּ, (הושע
ז) אֹי לָהֶם כִּי נִדְּדוּ מִפְּנֵי. וְוִי לְהוֹן, דְּלֵא אֲתַקְיָמוּ
בְּמַהִימְנוּתָא דְּמַאֲרִיהוֹן.

רַבִּי אֶלְכָסְנִדְרָאִי לְטַעְמִיהָ, דְּאָמַר ר' אֶלְכָסְנִדְרָאִי, הַנְּפֹשׁ
וְהַגּוֹף הֵם שׁוֹתְפִין יַחַד, וְהוֹלְכִים מְזַה הָעוֹלָם בְּיַחַד. עַד
בְּאֲנָה בֵּית לָחֶם. וְאַמְאִי אֶקְרִי הָכִי. אֶלָּא בִּי דִינָא וְקַטְרוּנָא
דְּדִינָא וְקַרְבָּא תַמְן. בְּדִין כְּתִיב, וַתְּהִם כָּל הָעִיר עֲלֶיהָ. כָּל
שְׂאָר מִתְּיָא מַרְעִישִׁין עֲלֵיהוּ, לְקַל קַרְבָּא דְּדִינָא.

דְּתַנּוּן, הֵהוּא מִלְּאָךְ הַמְּמוֹנָה עַל בֵּית הַקְּבֻרוֹת, נִכְנָס לְקַבֵּר
בְּשַׁעָה שְׁנַקְבֵּר, עוֹמֵד עָלָיו וּמַבִּיט וְאוֹמֵר, אֹי לוֹ
לְפָלוֹנִי זֶה, אֹי לְעֵינַיִם שְׁנֵהֲנֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה בְּעֵבִירָה, אֹי
לָהֶם לִידֵיִם וְלָרַגְלִים שְׁהֲלָכוּ בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם.

אָמַר הַגּוֹף, אֲנִי אֵינִי רוּאָה, הַנְּפֹשׁ הוּא הַמְּנַהִיג שְׁלִי.
אוֹמְרַת הַנְּפֹשׁ, אֲנִי אֵינִי יוֹדַעַת לִילָךְ. וְהֵם הַשְּׂנִינִים,
דוֹנְמַת הָעוֹר וְהַפֶּסֶת. מַה עֲשָׂה, מְכַנְּסִים הַנְּפֹשׁ לְתוֹךְ הַגּוֹף,
וְדָן אוֹתָם ג' יָמִים זֶה אַחַר זֶה. לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים, נִדְּוִן מִפְּוִי

וּמִיָּדָיו וּמִרְגְּלָיו.

לְאַחַר מִבְּאֵן, הַגּוֹף נִבְקַע, וְרִימָה וְתוֹלְעָה עוֹלָה עָלָיו, וְהַנֶּפֶשׁ
מִתְאַבְּלֶת עָלָיו. דְּכַתִּיב, (איוב יד) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב
וְנִפְשׁוֹ עָלָיו תִּתְאַבֵּל. וְאוֹמַרְת, אֲנִי מִלֵּאָה הִלְכֹתִי לְאוֹתוֹ
הָעוֹלָם, וְרִיקָם הֵשִׁיבֵנִי ה' לְזֶה הָעוֹלָם, בְּלֹא מַעֲשִׂים וּבְלֹא
תוֹרָה.

וְאֲשָׁרִי מִי שֶׁתִּלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּים בְּיָדוֹ בְּזִמְנֵי שֶׁהוֹלֵךְ אָדָם לְבֵית
עוֹלָמוֹ. שְׂאֵפִילוֹ בַּקֶּבֶר שֶׁפְתוּתֵי"ו רוּחַשֶׁת, וְהֵם
שׁוֹשְׁנֵי"ם, אֵל תִּקְרִי שׁוֹשְׁנִים, אֵלָּא שֶׁשׁוֹנִים. מִפְּנֵי שֶׁתוֹרָתָם
מְגִינָה עֲלֵיהֶם. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, (משלי ו) בְּשֹׁכְבֶךָ תִּשְׁמַר
עָלֶיךָ.

כִּי הָא דְרַבִּי חֲסֵדָא, בְּשֹׁנְפֵטֵר לְעוֹלָמוֹ, הֲלֹךְ רַבִּי יוֹסִי בְּרִיָּה
וּבֵת תַּמָּן עַל קְבָרִיהָ בְּלִילֵיא. שָׁמַע מִגּוֹ קְבָרִיהָ, חֲדוּהָ
דְּכַתוּת כַּתוּת, דְּמִתְכַּנְּפֵי וְקֹאמְרִי, נִיזִיל לְחֲדוּתָא דְהַלּוּלָא
דְּאוּרִייתָא דְרַבִּי חֲסֵדָא. וְאֵפִילוֹ מִלֵּאכִי הַשָּׁרֵת מִתְכַּנְּפֵי
לְמִיחְדֵי בְּהַדִּיָּה.

שָׁמַע דְּהוּוּ אֲמַרִין, מַה לְחַיִּי בְּחֲדוּהָ דִילָן הָבָא, יִלְעוֹן
בְּאוּרִייתָא בְּהַהוּא עֲלָמָא. אָמַר לֵיהּ, בְּרִי, זִיל מְהַבָּא,
וְקַיִים תִּלְמוּדֶךָ, דְּזַכָּאָה אִיהוּ מֵאֵן דְּאֵתִי הָבָא וְתִלְמוּדוֹ
בְּיָדוֹ. דְּהָא אֵפִילוֹ מִלֵּאכִי הַשָּׁרֵת לָא יִכְלִין לְקַרְבָּא לֵיהּ. זִיל
וְאָמַר לֵיהּ לְרַבִּי חַנִּי, דִּינְמוֹר תִּלְמוּדִיָּה, דְּבִיּוֹם פְּלוּנֵי יִיתִי
הָבָא.

אֲדַהְבִּי, דְהוּה מִשְׁתַּעֵי בְהִדְיָה, סְלִקוּהוּ לְרַבִּי חֲסֵדָא
 לְמַתִּיבְתָא עִילָאָה. וְקָם רַבִּי יוֹסִי בְרִיה, וְאַזִּיל,
 וַחֲוֵי לְהוֹן לְחַבְרֵיָא.

אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָאי, אֲלִמְלָא רַבִּי יוֹסִי אַתָּה, כְּדִי הָיִית
 לְאַתְעַנְשָׂא תַמָּן. אָמַר לִיה, בְּגִין צַעְרָא דְאַבָּא, אֲזִלִּית
 וְשָׁמַעִית כָּל הָאִי. קָרָא ר' יוֹנָתָן עֲלֵיה דְרַבִּי חֲסֵדָא, (משלי א)
 וְשָׁכַבְתָּ וְעַרְבָה שְׁנַתְךָ. וְהָאִי קָרָא אַחֲרֵינָא, (קהלת ה) מְתוּקָה
 שְׁנַת הָעוֹבֵד אִם מְעַט וְאִם הַרְבֵּה יֹאכֵל.

דְּבַר אַחֲרֵי, הַנֶּפֶשׁ נִמְשָׁלָה לְשָׁכִינָה, וְהַגּוֹף לְיִשְׂרָאֵל. אִם
 יִשְׂרָאֵל חֲטָאוּ וְנָלוּ, לָמָּה הַגְּלָה הַשְׁכִּינָה לְשָׁם עִמָּהֶם,
 שְׁהִיא לֹא חֲטָאָה. אֲלָא עַל שְׁהִיְתָה מְבַקְשֵׁת עֲלֵיהֶם רַחֲמִים.
 וּמִשְׁפַּעַת לָהֶם עוֹשֵׁר וְכַבוֹד מְאֹד, וַיְהִיבָא לְהוֹן כָּל מָה
 שְׁיִרְעוּ, וְהֵם חֲטָאוּ. וְעַל דָּא נְאָמַר, י' (זלא מפורט) וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוּן
 וַיִּבְעַט שְׁמֹנֶת עֲבִית פְּשִׁית וַיִּטַּשׁ אֱלוֹהֵי עֲשָׂהוּ וַיִּנְבֵּל צוּר
 יִשְׁעָתוֹ. וְעַל דָּא גָּלְתָה עִמָּהֶם.

מָה רִימָה וְתוּלְעָה עוֹלָה עַל הַגּוֹף, כֶּף בְּשַׁעָה שְׁיִשְׂרָאֵל הֵם
 רְעִים, אֹמְרוֹת הָעוֹלָם בְּנֵי עֲשׂוּ וַיִּשְׁמַעֲאֵל שְׁנַקְרָאִים רָמָה
 וְתוּלְעָה, שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וְהַגּוֹף נִבְקַע וַיִּהְרַגוּ לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל
 דָּא אַף בְּשָׂרוֹ עָלְיוּ יְכָאב וְנִפְשׁוֹ עָלְיוּ תַאֲבָל, מָהוּ בְּשָׂרוֹ
 עָלְיוּ יְכָאב וְנִפְשׁוֹ עָלְיוּ תַאֲבָל. בְּשָׂרוֹ יְכָאב עֲלֵיהֶם, וְנִפְשׁוֹ
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל תַּאֲבָל. וּכְדִין אִיהִי תוֹאִיבַת לְנַשְׁמָה עֲלִיוֹנָה
 דְּאִיתְקַרְיָא נְעָמִי.

(רות ב) וּלְנַעֲמֵי מוֹדַע לְאִישָׁה אִישׁ גְּבוּר חֵיל מִמְשַׁפְּחַת
אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בַּעַז וְגו'. רַבִּי רְחוּמַאי פָּתַח, (תהלים קיב)
גְּבוּר בְּאַרְצָן יִהְיֶה זֶרְעוֹ. וּפָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְּמַתְּבְּרָךְ בְּבְנֵין
בְּהַאי עֲלָמָא, בְּנֵין דְּלֹא יִהְיֶה יְחִידֵי לְהֵהוּא עֲלָמָא.

תָּא הוּי, בְּדוּנְמָא דְאִית בְּאָדָם יְדוּ"ד מְלֵא, וּמַתְּפָרֵשׁ הָאֹר
שְׁלוֹ לְמ"ה. הָבֵא אִית בְּגוּפָא הַשֵּׁם מְלֵא יְהו"ה,
וּמַתְּפָרֵשׁ לְכ"ב אוֹתִיּוֹת, וְעַם מִנְצַפ"ךְ הֵם כ"ו.

וְאֵנִי אֶפְתַּח לְךָ דְרָךְ יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁהוּא דוֹנְמַת אָדָם, שֶׁהוּא
מְד' אוֹתִיּוֹת, וְהוּא אֹר גְּדוּל. כְּךָ אִית בְּגוּפֵי ד' יְסוּדוֹת,
אֵשׁ וְעָפָר רוּחַ וּמַיִם, וְהֵם ד' כּוֹחוֹת. וְדָא אֵינּוּן: רוּחַ
הַבְּהֵמִית. וְנַפְשׁ הַבְּהֵמִית. וְנִשְׁמָתָא. וְנִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא.
וְאֵינּוּן מִסְטָרָא דְשְׁמָא לָא.

וְאֵינּוּן פּוֹעֲלֵין בְּהַאי עֲלָמָא בְּנִנְיָא דָא. הַשְּׁכַל מִנְשְׁמָתָא
לְנִשְׁמָתָא. וְתַאֲוֹת הַשְּׁכַל נִמְשַׁךְ מִן נִשְׁמָתָא. וּמִן רוּחַ
הַבְּהֵמִית יָבֵא הַמַּשָּׂא וּמִתֵּן עִם הַגּוֹיִם. וְנַפְשׁ הַבְּהֵמִית, (*
לְהַנְהִיג הָאֲבָרִים, שְׁיִלְכוּ לְאֲכִילָה וּשְׁתִּיָּיה וְתַאֲוֹת הַמַּשְׁגֵּל.
וְחַמְשָׁה מְקוּמוֹת שְׁכ"ב אוֹתִיּוֹת נִזְכָּרִים בָּהֶם, וְהֵם אַחַה"ע
מְנַרְוֵן, בּוּמ"ף מְשַׁפְּתִים. גִּיכ"ק מַחִיךְ. דְטַלְנַת
מְלִשׁוֹן. זֹסְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְשִׁינִים. וְאֵלוֹ חַמְשָׁה מְקוּמוֹת,
נְכַלְלִים בְּאַרְבַּע כּוֹחוֹת, שֶׁהֵם מְנַהִיגִים הָאֲבָרִים, וּבְהֵם
נִבְרָא כָּל הַגּוּף. וְעֲלִיָּהֶם הַד' אוֹתִיּוֹת קְדוּשׁוֹת, שְׁנִקְרְאוּ
אָדָם. וְעֲלִיָּהֶם אָמַר הַכְּתוּב, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת

הָאָדָם בְּצִלְמוֹ.

וּמִן הַיּוֹד אֵיתֵער יִרְאֶה לְאֲדוֹנָי הָאֲדוֹנִים, שְׁיִהְיֶה הָאָדָם
 יָרָא מִמֶּנּוּ. וּמִן הַה', אֵיתֵער תְּשׁוּבָה לְאִישׁ. וּמִן הוּ',
 אֵיתֵער לְאָדָם תּוֹרָה. וּמִן הַה', אֵיתֵער מַעֲשִׂים טוֹבִים
 וּמַצּוֹת, וְלֹא יִחַטֵּא. זֶה הוּא הַשֵּׁם הַנִּסְתָּר בְּצִלְמוֹ. כְּמוֹ
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסְתָּר בְּעוֹלָמוֹ, כִּי הוּא זֶה הַשֵּׁם נִסְתָּר
 בְּאָדָם.

וְדַע שֶׁהֵם ד' שְׁמוֹת, ע"ב. ס"ג. מ"ה. ב"ן. אֵית ד' אוֹתִיּוֹת
 שְׁנִקְרְאוּ גּוֹף. וּמִתְפַּשְׁטִין לְרַמ"ח אַבְרָיִם. וְעַל אֵלוֹ הַד',
 אֵית ד' אוֹתִיּוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעִילָא, וְהֵם מִתְעַלִּין עַל אֵלוֹ ד'
 גּוֹפִים שֶׁהַזְכָּרִים, וְנִקְרְאִים נְקוּדוֹת. כִּי בַּהֲבֵרַת י' אִי.
 וּבַהֲבֵרַת ה' אֵה. וּבַהֲבֵרַת ו' אוֹ. וּבַהֲבֵרַת ה' אֵה.

וַיֵּשׁ עַל הַנְּקוּדוֹת טַעְמִים. שֶׁהֵם מְנַהֲיִים לְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת.
 שֶׁהֵם כְּנֶגֶד רִגְלֵי הַמְּרַכְּבָה, שֶׁהֵם מוֹצֵא הַיְסוּדוֹת
 הַשְּׂפִלִים, וְהֵם נִקְרְאִים נְקוּדוֹת. וְעֲלֵיהֶם שְׁלֹשָׁה טַעְמִים, וְהֵם
 זִרְקָא תְּלִשָּׂא שְׁלִשְׁתָּה. וְזֶהוּ שֵׁם הַנִּסְתָּר הַטְּהוֹר וְהַקְּדוֹשׁ,
 שֶׁהוּא שֵׁם הַיּוֹד.

וְכֵן בְּאָדָם, מִן הָא' לְבִדָּה הַתְּפַשְׁטוֹ ד' אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם, אִי,
 אֵה, אוֹ, אָה. וּמִן הָאֱלֹף הַתְּפַשְׁט ה"א הַנִּעְעָלָם, כִּי הוּא
 מוֹצֵיא מַה שְׁקִבֵּל. וְגַם שְׁתֵּי הַבְּרוּתָיו אֵה אוֹ, הִרְאֵשׁוֹן מְקִבֵּל
 וְהַשְּׂנִי מוֹלִיד. וְהַיּוֹד הַנִּעְעָלָם שֶׁל אִי מוֹרָה, כִּי מִמֶּנּוּ מִתְּפַשְׁט
 הַכֹּל. וְעַל כֵּן נִקְרָא הִרְאֵשׁוֹן מְקִבֵּל וְהַשְּׂנִי מוֹלִיד. וְהַיּוֹד

הַנֶּעְלָם שְׁמוֹרָה בִּי מִמְּנוּ מִתְּפִשֵּׁט הַכֹּל.

וְעַל כֵּן נִקְרָא הָרֵאשׁוֹן זִרְקָא, כְּשֵׁמוֹ כֵּן הוּא, כִּי הוּא מוֹרָה
שְׂאִין לוֹ סוּף. וְהַשְּׁנִיָּה תְּלִשָּׂא, מְלָה מוֹרְכָבֶת: תְּלִמוּד
לוֹמֵר ש"א. כִּי הִיא נוֹשֵׂאת הַתְּלִמוּד לוֹמֵר. וְהַשְּׁלִישִׁי
שְׁלִשְׁלֹת, כְּשֵׁמָה בֵּן הִיא, הַמְּשַׁפֵּעַת לְתֵל שְׁהַכֹּל פּוֹנִים שָׁם.
וְדַע שֶׁהֵם ד' שְׁמוֹת. בְּדוּגְמָא דָא, יוֹסִי יוֹסִי יוֹסִי. אֵית
ד' אוֹתִיּוֹת שְׁנִקְרָאוּ גּוּף, וּמִתְּפִשֵּׁטִים לְרַמ"ח אֵיבָרִים.
וְאֵית ד' אוֹתִיּוֹת, שְׁנִקְרָאוּ נְקוּדוֹת, וְהֵם מִתְּעַלִּים עַל הַגּוּף.
וַיֵּשׁ עַל הַנְּקוּדוֹת טְעָמִים, שֶׁהֵם מְנַהֲיָגִים לָהֶם לְאוֹתִיּוֹת. וְעַל
שְׁלִשָּׁה שָׁם נִסְתָּר וְקָדוֹשׁ, וְהַנְּקוּדוֹת גּוּף לְטְעָמִים, וְהָאוֹתִיּוֹת
גּוּף לְנְקוּדוֹת.

רַבִּי רְחוּמָאֵי פְתַח, (תהלים קיב) גְּבוּר בְּאֶרֶץ יְהוּדָה זְרַעוּ. וְזָכָא
הוּא מֵאֵן דִּיזְכָּה דִּיתְבְּרַךְ בְּבִנְיָן בְּהֵאֵי עֲלָמָא. וְאֵי לָא,
אִיהוּ אֲזִיל מִיַּד לִיד. וּבְתִיב, (משלי יא) יָד לִיד לָא יִנְקָה רַע.
מֵאֵי יָד לִיד. סוּד ה' לִירְאִיו.

רַבִּי נַחֲמָן אוֹמֵר, וּלְנַעֲמֵי מוֹדַע לְאִישָׁה אִישׁ גְּבוּר חֵיל
מִמְּשַׁפַּחַת אֱלִימְלֹךְ וּשְׁמוֹ בַעֲזוּ. וּבְתִיב, (רות ב) קָרוֹב לָנוּ
הָאִישׁ מִגּוֹאֲלָנוּ הוּא. וְרַבִּי רְחוּמָאֵי אָמַר, אֵי הָכִי, מֵאֵי לָא
יִנְקָה רַע.

אָמַר לִיה, לְסַנְטָרָא דְהוּא אֱלֹקֵי לְחַיִּיבָא, עַד דִּינְהִיבֵי לִיה
עֲרָבָא. וְאֵי יְהִיב לָא שְׁבָקִין סַנְטִירָא לְאֱלֹקָא. אָמַר
לִיה לָאוּ הָכִי, אֱלָא בְּשַׁעֲתָא דִּייתִי וַיִּתְגַּלֵּי מֵאֵן דְּאֲחִי לְבַר

נֶשׁ, תִּנְדַּע הָאִי.

רַבִּי זְמִירָא נָפֵק לְחַקְל אוֹנִי, חָמָא בְּאִינוּן בְּקִיעִין קְרִטוֹנִיא,
 קוּמְטְרִי שְׁלֵהוּבִי דְסֻלְקִין. אַרְבִּין אוּדְנוֹי, וְשָׁמַע קָלִין.
 אָמַר לִיהּ הֵהוּא עֲרַבְאָה, זִיל בְּהַדִּי, וְאַרְאֵה לָךְ פְּלִיאָן
 טְמִירִין מִבֵּי נֶשׂא. אֲזַל עֲמִיהּ אַחֲוֵי טִינְרָא, וְחָמִי בְּקִיעִין
 אַחְרָנִין, וְשְׁלֵהוּבִין סְלִיקוּ לְעִילָא. שָׁמְעוּ קָלִין אַחְרָנִין. אָמַר
 לִיהּ אַרְבִּין אוּדְנָךְ הָכָא. אַרְבִּין אוּדְנוֹי, וְשָׁמַע קָלִין דְאָמְרִין
 ווי ווי.

אָמַר, וְדַאי הָא אַתְר חַד מְאִינוּן דְּוֹכְתִי דִּגְיֵהֲנָם הָכָא. וְעֵבֵר
 הֵהוּא עֲרַבְאָה, וְאַשְׁתָּאֵר הוּא. אַדְהֵכִי, גְּחִין גּוּ דְּוֹכְתָא
 אַחְרָא, וְחָמָא חַד בַּר נֶשׁ דְּהוּה רְמִי קָלִין, וְהוּוּ נְטֻלִין לִיהּ,
 וְאַעֲלִין לִיהּ לְעוּמְקָא דְּמְדוּרָא אַחְרִינָא, וְאַתְכַּפְּסֵאי, וְלֹא חָמִי
 יתיר.

אַדְמִיד, וְחָמָא בְּחֻלְמָא הֵהוּא גְּבָרָא. אָמַר לִיהּ מַאן אַתָּ.
 אָמַר לִיהּ יוּדַאי חֲתִיבָא אֲנָא, דְּלֹא שְׁבַקְנָא בִּישִׁין
 וְחֻטְאִין בְּעֻלְמָא דְּלֹא עֲבַדְנָא. אָמַר לִיהּ בְּגוּ חֻלְמָא, מַה
 שָׁמְךָ. אָמַר לִיהּ, לֹא יִדְעָנָא, דְּחֲתִיבִי גִיְהֲנָם לָא דְּכָרִין
 שְׁמִיָּהוּ.

אָמַר לִיהּ, שָׁמָא דְּדוּכְתָךְ מַהוּ. אָמַר לִיהּ, בְּגִלְיָא עִילָאָה
 קַצְבָּא הוּינָא. וּמְגוּ בִּישִׁין סְגִיאִין דְּעֲבַדְנָא הָתָם,
 דִּינִין לְהֵהוּא בַר נֶשׁ תְּלָתָא זְמַנִּין בִּימְמָא וְתְלָתָא זְמַנִּין
 בְּלִילִיא. אָמַר לִיהּ, וּבָרָא שְׁבַקְתָּ. אָמַר לִיהּ, אִין.

קָם מִתַּמָּן, וְאָזַל לֵיהּ לְגַלְיָלָא עֵילָאָה, שְׁמַע קוּל יְנוּקָא דְהוּהּ
 אָמַר, (משלי ב) אִם תִּבְקֶשְׁנָה כִּכְסֵף וְכַמְטָמְנִים תַּחֲפֹשְׁנָה
 אָז תִּבִּין יִרְאֵת ה'. אָזַל לְבֵי מְדַרְשָׁא אַחְרָא, שְׁמַע קוּל יְנוּקָא
 אַחְרָא דְהוּהּ אָמַר, (צפניה ב) בִּקְשׁוּ צֶדֶק בִּקְשׁוּ עֲנֻה אוּלֵי
 תִּסְתְּרוּ וְגו'.

אָזַל וְחַפֵּשׁ אֲבִתְרִיהּ דְהַהוּא גְבָרָא רָשָׁע. וּלְחַד יְנוּקָא קָא
 שְׂאִיל. אָמַר לֵיהּ, רַבִּי, תִּיתִי כֶּד וְכֶד לְהַהוּא גְבָרָא,
 דְלֹא שָׁבַק בִּישׁוּן וְחֲטָאִין בְּעֵלְמָא דְלֹא עֲבַד. כֶּד וְכֶד תִּהֵא
 לְהַהוּא גְבָרָא רָשָׁע, וּלְהַהוּא מְנִיקְתָּה דִּינִיקָא לֵיהּ.
 אָמַר לֵיהּ, בָּרָא שָׁבַק בְּעֵלְמָא. אָמַר לֵיהּ הֵן. חַד בָּרָא שְׂבִיק,
 וְהוּא רָשָׁע כְּאֲבוּהּ, וְאִיהוּ יְנוּקָא דְאָזַל בְּבֵי מְטַבְחָא.
 חַפֵּשׁ אֲבִתְרִיהּ, וְנָטִיל לֵיהּ וְלַעֵי לֵיהּ בְּאוּרִיָּתָא, עַד דְאוּלִּיף
 לֵיהּ מְקָרָא וְעֵלוּתָא וְקִרְיָאֵת שְׁמַע. לְבַתֵּר אוּלִּיף לֵיהּ מְשָׁנָה
 וְתַלְמוּד וְהַלְכוּת וְהַגְדוּת, עַד דְאֵתְחַבֵּס יְתִיר, וְהֵינְנוּ רַבִּי
 נַחוּם הַפְּקוּלִי.

אֲמַאי קָרוּ לֵיהּ הַפְּקוּלִי. כְּמָה דְאֵתְ אָמַר, (ישעיה כח) פְּקוּ
 פְּלִילִיָּה. דְאֲפִיק לְאֲבוּהּ מִן דִּינָא דְהַהוּא עֵלְמָא.
 וְכְמָה חַבִּימֵי דָרָא דְנַפְקוּ מִיְנִיהּ, אֲקָרוּן פְּקוּלִי.
 חַהוּא גְבָרָא אֲתִי לֵיהּ בְּחֵלְמָא, וְאָמַר לֵיהּ, רַבִּי, כְּמָה דְאֵנְתָּ
 נַחֲמַתְּ לִי בִּן יְנַחֵם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוּתְךָ. דְהָא מִן
 יוּמָא דִידַע בְּנֵי פְּסוּק חַד, פְּקוּ לִי מִן דִּינָא. בִּינִין דְקָרָא
 קִרְיָאֵת שְׁמַע, סְלָקִין דִּינָאֵי בִּין בִּימְמָא בִּין בְּלִילִיָּא זִימְנָא